

УДК 347.779

Сльніков О. О., ад'юнкт кафедри охорони інтелектуальної власності, цивільно-правових дисциплін ХНУВС

Передумови правового регулювання відносин щодо розпорядження виключним правом на комп'ютерну програму

Інтенсивний розвиток суспільства та інформаційних технологій породжує необхідність у більш детальному дослідженні виникаючих правовідносин навколо виключного права на нематеріальні об'єкти цивільних прав. У статті розглядається проблема існування різних поглядів з боку науковців щодо поняття й ознак виключних прав, що сприяє волі різноманітних доктринальних тлумачень відносно поняття «виключних прав».

Проводиться аналіз виникнення та розвитку суспільних відносин щодо виключного права на нематеріальні об'єкти цивільних прав, більш детально зупиняючись на питанні передумов правового регулювання відносин щодо розпорядження виключним правом на комп'ютерну програму.

Проаналізувавши законодавство України та погляди різних науковців, автор робить висновок, що виключне право на комп'ютерну програму, як різновид інтелектуальних прав, є майновим правом, регулюються цивільним законодавством, охороняються і є легальною монополією праволодця на результати інтелектуальної, творчої діяльності.

Ключові слова: виключне право на комп'ютерну програму, нематеріальні об'єкти цивільних прав, результати інтелектуальної, творчої діяльності, майнові права інтелектуальної власності, інтелектуальні права.

Интенсивное развитие общества и информационных технологий создаёт необходимость в более детальном исследовании возникающих правоотношений вокруг исключительного права на нематериальные объекты гражданских прав. В статье рассматривается проблема существования нескольких взглядов со стороны ученых о понятии и признаках исключительных прав, что способствует различному толкованию относительно понятия «исключительных прав».

Проводится анализ возникновения и развития общественных отношений касающихся исключительного права на нематериальные объекты гражданских прав, более подробно останавливаясь на вопросе правового регулирования отношений по распоряжению исключительным правом на компьютерную программу.

Проанализировав законодательство Украины и взгляды разных ученых, автор делает вывод, что исключительное право на компьютерную программу, как разновидность интеллектуальных прав, является имущественным правом, регулируются гражданским законодательством, охраняются и является легальной монополией правообладателя на результаты интеллектуальной деятельности.

Ключевые слова: исключительное право на компьютерную программу, нематериальные объекты гражданских прав, результаты интеллектуальной деятельности, имущественные права интеллектуальной собственности, интеллектуальные права.

The intensive development of society and information technologies creates the need for more detailed study of emerging relations around the exclusive right to intangible objects of civil rights. In this article Yelnikov A.A. raises the issue of the existence of several views from scientists about the concept and features of the exclusive rights, which contributes to different interpretations of the concept of "exclusive rights".

Moreover, the author analyzes the emergence and development of public relations of the exclusive right to intangible objects of civil rights, considering in more detail the issue of the prerequisites of legal regulation of the relations about the disposal of the exclusive right to a computer program.

After analyzing the legislation of Ukraine and the views of different scholars, the author concludes that the exclusive right to a computer program as a kind of intellectual property rights is a property right, governed by a civil law, and protected by legal monopoly of the right holder of intellectual property.

Keywords: exclusive right to a computer program, intangible objects of civil rights, results of intellectual activity, intellectual property rights.

Постановка проблеми. Майже на протязі всієї історії людства традиційно об'єктами економічного обороту були матеріальні блага. Результати інтелектуальної, творчої діяльності довгий час через низку причин не приймали участі в економічному обороті. На думку В.А. Дозорцева, причини цього в тому, що реалізація таких результатів, при всій їхній важливості для розвитку суспільства здійснювалася вкрай повільно. Для ринку, де реалізація результатів праці повинна відбуватися оперативно, це неприйнятно [1, с. 12, 13]. Хоча деякий час втрачено, в останні роки ми спостерігаємо активне залучення до економічного обороту і результатів інтелектуальної, творчої діяльності.

Цивільне законодавство розглядає оборотоздатність як юридичну властивість, що притаманна всім об'єктам цивільних прав (ст. 178 ЦК України) [2]. Серед яких є й результати інтелектуальної, творчої діяльності, у тому числі виключні права на них (майнові права) (ст. 177 ЦК України) [2]. Результатами інтелектуальної, творчої діяльності є нематеріальні об'єкти цивільних прав (твори, комп'ютерні програми, бази даних, винаходи, корисні моделі, промислові зразки, селекційні досягнення, тощо). Важко переоцінити важливість та необхідність кожного з цих нематеріальних об'єктів, але вважаємо, що значимість комп'ютерних програм у сучасному суспільстві значно посилюється, оскільки вони є не тільки основою інформаційних технологій, але й засобом створення, поширення, впровадження та розвитку наукомістких технологій в різних галузях економіки.

Комп'ютерні програми використовуються практично у всіх сферах життєдіяльності суспільства, оскільки виконують допоміжну функцію при оперуванні інформацією, є засобом обробки й зберігання інформації. Існування прийнятних ринкових відносин, розширення міжнародного співробітництва, розвиток вітчизняного програмування зумовлюють необхідність не тільки надійного захисту прав на комп'ютерні програми а і відповідного правового регулювання розпорядження виключним правом на комп'ютерні програми. При цьому правове регулювання цих відносин повинно бути орієнтовано на розвиток індустрії використання комп'ютерних програм, на захист прав і законних інтересів авторів комп'ютерних програм, їх виробників, національних та іноземних інвесторів.

Питання правового регулювання відносин, що виникають у зв'язку з розпорядженням виключним правом на комп'ютерні програми, уявляється недостатньо дослідженим, що є причиною численних зловживань у зазначеній сфері. У зв'язку із цим виникає потреба окремого дослідження теоретичних питань, пов'язаних з розпорядженням права на комп'ютерну програму.

Стан розробленості проблеми. Питанням охорони, використання та легалізації комп'ютерної програми присвячено низку робіт українських та зарубіжних учених, таких як: А.П. Безсонова, І.І. Ващинець, О.Б. Гельб, В.А. Дозорцев, В.І. Жуков, І.А. Зенін, І.Е. Маміюфа, В. Машуков, С. Петренко, Л.І. Подшибіхін, І.В. Савельєва, М.В. Селіванов, Д.М. Сутулов, тощо. Однак їх дослідження зводяться до аналізу загальних положень, ніж окремих аспектів. Проблеми, пов'язані зі здійсненням розпорядження виключним правом на комп'ютерні програми і їх систематизація, роблять актуальним дослідження передумов правового регулювання відносин щодо розпорядження виключним правом на комп'ютерну програму.

Мета статті полягає в тому, щоб на основі аналізу чинного законодавства визначити передумови правового регулювання відносин, що виникають при розпорядженні виключним правом на комп'ютерну програму, та дослідити зміст права на

розпорядження виключним правом на комп'ютерну програму.

Виклад основного матеріалу. Виходячи із зазначеної мети цієї роботи, вважаємо за необхідне дослідити юридичну природу «виключного права» на комп'ютерну програму та сутність «розпорядження» виключним правом на комп'ютерну програму. Відомо, що в науці цивільного права з цього приводу існує декілька теорій. Усі вони мають право на існування. В принципі, обравши за основу будь-яку теорію про сутність «виключного права», можна провести дослідження й одержати певний результат. Хоча не кожна з цих теорій має однакову розв'язну здатність, особливо коли це стосується права на нетипові, складні об'єкти зазначених правовідносин.

Не вдаючись до окремого дослідження, ми виходимо з того, що об'єктом цивільних правовідносин слід вважати поведінку суб'єктів (їх діяльність). Отже в якості більшого посилання використовуватимемо **теорію об'єкта-дії** [3, с. 65; 4, с. 78, 82-83; 5]. Саме вона дозволить віднайти у подальшому більшої розв'язної здатності. Оскільки лише людська поведінка (дія) здатна до реагування на вплив з боку суб'єктивного права та правового обов'язку. Ані речі, ані результати інтелектуальної, творчої діяльності (відкриття, винаходи, комп'ютерні програми, бази даних тощо) не здатні до такого реагування, й тому в науковому розумінні поняття не можуть бути об'єктами права. Хоча умовно їх можна іменувати такими [6, с. 11-12]. Слід також звернути увагу на позицію В.А. Лапача [5]. Відповідно до якої, саме поведінка і є об'єктом цивільних правовідносин, тоді як речі, інші матеріальні та нематеріальні блага, в свою чергу, становлять об'єкт (чи предмет) відповідної поведінки учасників (суб'єктів) правовідносин.

Логіка правового регулювання говорить про те, що в економічному обороті відбувається рух прав, а об'єктам прав надається певний рівень правової охорони. Через специфіку правомочностей в структурі виключного права розкриваються можливості участі цих прав у економічному обороті. Сам по собі ідеальний об'єкт, яким є комп'ютерна програма передати не можливо, можна лише надати право на здійснення у відношенні його певних, чітко визначених дій, причому зробити це необмежену кількість разів відносно необмеженого кола осіб. Поява категорії «виключне право» обумовлена все зростаючою значимістю результатів інтелектуальної, творчої діяльності для економічного обороту [1, с. 112]. «Виключне право» це юридична форма відособлення результату інтелектуальної, творчої діяльності та введення його в економічний оборот. Відособлення результату інтелектуальної, творчої діяльності (у нашому випадку — комп'ютерної програми) відбувається двома шляхами відмежування — за формою і за змістом [1, с. 114]. Які ми спробуємо дещо з'ясувати.

Не менш важливою для ринку комерційною властивістю об'єктів цивільних прав у цілому [5] й для прав на результати інтелектуальної, творчої діяльності є ознака оборотоздатності об'єктів цивільних прав, що є однією зі складових правового режиму цих об'єктів. Враховуючи, що правовий механізм забезпечення економічного обороту результатів інтелектуальної, творчої діяльності відрізняється від обороту матеріальних речей, то введення в законодавчі норми категорії виключних прав є цілком обґрунтованим. Саме за допомогою цієї конструкції отримує юридичне закріплення монополне право володільця нематеріальних результатів інтелектуальної, творчої діяльності на введення їх в економічний оборот. Монополія при цьому означає, що тільки сам володільць права може здійснювати або дозволяти здійснення певних дій і, відповідно, забороняти їх здійснення усім іншим.

Згідно ст. 424 ЦК України виключне право віднесено до майнових прав і в якості

видового поняття входить до родового поняття «право інтелектуальної власності» [2], яке вперше введене в українське законодавство й відразу ж викликало певні протиріччя. Виключні права в якості об'єкта економічного обороту – відносно нове для сучасного цивільного права явище, хоча було відомо й дореволюційному цивільному законодавству (Г.Ф. Шершеневич, Я.А. Канторович). Повернення даної категорії в вітчизняне правове поле, як не прикро носить фрагментарний характер, тому що не супроводжується формулюванням її легального визначення. В сучасному законодавстві поняття й ознаки виключних прав не розкриваються, а визначається лише їх зміст. Така ситуація є неприйнятною, а тільки сприяє волі різноманітних доктринальних тлумачень відносно поняття «виключних прав».

Відповідно до положень кн. 4 ЦК України, усі «майнові права інтелектуальної власності» поділено на «право на використання» і «виключне право» (ст. 424 ЦК України) [2]. При цьому «право на використання» результатом інтелектуальної, творчої діяльності не названо виключним. Така позиція видається нам досить дивною. Цікаво, що деякі вітчизняні науковці [7, с. 578, 609, 625], коментуючи норми ЦК України (ст.ст. 440, 441, 474, 487) про «майнові права інтелектуальної власності» зазначають право на використання «виключним», що видається нам логічним. Оскільки на наше переконання, яке ґрунтовано на авторитетних точках зору видатних науковців (В.А. Дозорцева, А.П. Сергєєва, В.І. Жукова, І.А. Зенітна, тощо) будь-яке майнове право, що виникає щодо результату інтелектуальної, творчої діяльності є виключним правом незалежно від того передбачив таку «виключність» законодавець чи ні. Питання лише в тому, як саме слід розуміти правомочності, що складають виключне право. З цього приводу в науці цивільного права існують три точки зору.

Представники однієї (І.А. Близнець, А.К. Юрченко) стверджують, що, виходячи із заборонної функції, яка виключає й усуває всіх третіх осіб від використання відповідних об'єктів, виключними слід вважати тільки особисті немайнові права, характерними властивостями яких є їхній нерозривний зв'язок з особистістю, невідчужуваність, неможливість передачі. Згідно із другою точкою зору до виключних прав відносяться як особисті немайнові, так і майнові права (А.П. Сергєєв, І.В. Єременко, С.М. Мірзоян, А.Р. Єрмакова).

Так, В.І. Серебровський взагалі заперечує можливість поділу авторських правомочностей на особисті немайнові та майнові. Розмежування особистих немайнових та майнових прав автора не підтверджується практикою реалізації авторських прав: одне й те саме належне авторові право (правомочність) може за певних умов охороняти його і майнові і немайнові інтереси, причому в одних випадках будуть одночасно охоронятися й ті, й інші, в інших же випадках, залежно від конкретних обставин, питання буде йти про охорону або його майнових, або немайнових інтересів [8, с. 107]. М.В.Гордон також наголошував на умовності такого поділу. Він дотримується тієї точки зору, що найчастіше правомочності автора особистого порядку є одночасно і способом охорони його повноважень на матеріальне розпорядження твором. Право автора вирішувати питання про передачу твору видавництву є здійсненням його особистого права на твір і, разом з тим, пов'язане з правом на винагороду. Роздільний розгляд у теорії авторського права особистих і майнових правомочностей є скоріше справою наукового розмежування або зручностей викладу, ніж справою принципу, отже він носить умовний характер [9, с. 77-78].

На думку інших учених (В.А. Дозорцев, Є.П. Гаврилов, С.В. Петровський, В.О. Ка-

лятин), виключними можуть бути тільки майнові права. Позиція останніх авторів заснована на тому, що виключні права виникли як особлива категорія прав на нематеріальні результати інтелектуальної, творчої діяльності для того, щоб забезпечити правовий механізм товарного обороту даних об'єктів. За своєю суттю нематеріальні результати інтелектуальної, творчої діяльності не здатні до участі в обороті, тому в обороті приймають участь лише права на дані об'єкти, тільки їх можна передати чи надати. Особисті ж немайнові права не здатні до відчуження, не можуть забезпечити зазначені функції, а тому не є виключними. Так, В.А. Дозорцева вважав, що особисті немайнові права не є об'єктом економічного обороту, в якому не приймають участь та не можуть приймати. Вони складають побічну, хоча і дуже важливу гілку цивільного права, яка має на меті забезпечити тільки їх захист деякими засобами цивільного права [1, с. 139]. На відміну від них, категорія виключних прав слугує цілям тільки майнових відносин, забезпечує пуск об'єкта в економічний оборот, ніяких інших функцій вона виконувати не в змозі [1, с. 138].

Приєднуючись до точки зору В.А. Дозорцева й враховуючи положення кн.4 ЦК України, ми виходимо з того, що виключне право на комп'ютерну програму є майновим правом і означає: приналежність права до особливої категорії за суб'єктним й об'єктним складом; монополію на використання права їх праволодільцем; особливий статус володільця прав; майновий характер цих прав.

Віднесення «виключних прав» до категорії «майнових прав» зробило можливим поширення на них обороту майнових прав (у тому числі, заставу виключних прав, їх поступку тощо). На підтвердження зазначеного законодавець закріплює передачу виключних прав цивільно-правовими договорами: договір про передання майнових прав повністю або частково (ст. 427, 1113 ЦК України), ліцензійний договір (ст. 1109 ЦК України), договір комерційної концесії (гл. 76 ЦК України), договір про створення за замовленням і використання результатів інтелектуальної діяльності (договір замовлення) (ст. 1112 ЦК України) і інші договори, що містять умови про виключні права [2].

У межах дослідження можливості оборотоздатності виключних прав варто відзначити і проблему визначеності такого права. Справа в тому, що відповідно до українського цивільного законодавства частина результатів інтелектуальної, творчої діяльності підлягає державній реєстрації, а частина – ні, в тому числі комп'ютерна програма. При цьому очевидно, що оборот виключних прав на результати інтелектуальної, творчої діяльності, які пройшли процедуру державної реєстрації, є більш стабільним і визначеним, ніж оборот виключних прав на результати інтелектуальної, творчої діяльності, що не пройшли подібної реєстрації. Пов'язане це з тим, що права володільців на зареєстровані виключні права щодо результатів інтелектуальної, творчої діяльності підтверджуються патентом чи свідоцтвом, які індивідуалізують конкретне виключне право й підтверджують права на них. Саме тому, введення необхідності реєстрації виключних прав буде сприяти посиленню контролю праволодільця за діями, що здійснюються з його правом [10, с. 75].

Відповідно, з метою стабілізації економічного обороту, було б доцільним встановити, що розпорядження виключним правом на результати інтелектуальної, творчої діяльності можливо за умови обов'язкової або добровільної державної реєстрації зазначеного результату. В нашому випадку це депонування права на комп'ютерну програму.

Ознака оборотоздатності характеризує й виключні права. Однак, незважаючи на очевидність здатності переходу виключних прав на результати інтелектуальної, творчої

діяльності, питання їх обороту були і є предметом численних дискусій як у вітчизняній, так і закордонній правовій науці. Вочевидь цьому сприяли пробіли й колізії, залишені в спадщину від радянських часів (напр., доктринальна установка на те, що майнові права завжди характеризувалися як права, що обслуговують статичну й динаміку відносин із приводу речей), що створили серйозні перешкоди в розвитку законодавства стосовно обороту прав на результати інтелектуальної, творчої діяльності.

Нині норми чинного законодавства усувають сумніви в оборотоздатності виключних прав, що виражаються в патентах, свідоцтвах, ліцензіях тощо. По-перше, ст. 177 ЦК України кваліфікує ці права як самостійний об'єкт цивільних прав, яким у відповідності зі ст. 178 ЦК України притаманна властивість оборотоздатності [2]. По-друге, термінологія норм кн. 4 ЦК України закріплює можливості щодо розпорядження виключним правом і деталізує порядок його здійснення (ст. 424, 426, 427 ЦК України). У зв'язку із цим можна стверджувати, що ідея відчужуваності виключних прав, яка відстоюється В.А. Дозорцевим та його прихильниками, втілюється в нормах чинного законодавства.

Стосовно аналізу можливостей в структурі виключного права, слід погодитись з В.А. Дозорцевим, що зміст виключного права на результат інтелектуальної, творчої діяльності поділяється на «використання» та «розпорядження» правом [1, с. 291, с. 121]. При цьому «використання», він називав, як надання результату творчості форми, придатної або зручної для безпосереднього споживання й пристосування до пуску в оборот, а «розпорядження» є оборотом самого права [1, с. 291]. В основі цього підходу полягає висновок про те, що об'єктом використання є сам результат (дії щодо практичного застосування інтелектуального продукту), а об'єктом розпорядження — право на нього (факт передачі певному колу осіб або загального розголошення відомостей, втілених у матеріальному носії або іншій об'єктивній формі [1, с. 121]).

Отже, об'єктом розпорядження завжди є майнове право й у цьому сенсі правомочність розпорядження є мірою можливої участі конкретного виключного права в економічному обороті. Договори спрямовані на передачу або надання у використання виключного права на комп'ютерну програму є однією з форм обороту виключних прав і спосіб розпорядження правом, що припускає здійснення юридичних дій, в основі яких воля правоволодільця й наявність у нього права визначати юридичну долю об'єкта. Акт розпорядження виключним правом проявляється через відносні правовідносини, у результаті чого легальна можливість з використання комп'ютерної програми, як результату інтелектуальної, творчої діяльності з'являється в широкого кола осіб.

Розпорядження виключним правом припускає подвійну передачу чи надання можливостей відносно комп'ютерної програми двом або більше суб'єктам. В основі правомочності розпорядження динамічна функція: як тільки правоволодільець здійснює допуск інших осіб у сферу виключності, відбувається рух права. Особливість виключних прав, на думку деяких авторів, у тому, що їх змістом є ряд правомочностей, неоднакових протягом строку існування права [11, с. 481; 12, с. 22-24]. Але загалом, правомочності «використання» та «розпорядження» вичерпують зміст виключного права і зовсім не потрібно вказувати у ст. 424, 440 та ін. ЦК України на наявність «інших майнових прав інтелектуальної власності, встановлені законом». Це може створити ілюзію про існування ще якихось майнових прав, що звісно є неправильним, оскільки виключні права належать до абсолютних прав. Право використовувати комп'ютерну програму є основною правомочністю виключного права, а можливість

розпоряджатись цим правом закономірно виходить з нього. Властивість оборотоздатності права на комп'ютерну програму полягає в юридично забезпеченій можливості участі цього права в економічному обороті шляхом передачі чи надання його використання (розпорядження) від одних суб'єктів цивільних правовідносин до інших за допомогою різних цивільно-правових способів.

Відповідно до п. 3 ст. 424 ЦК України, законодавець виділяє серед інших складових і «право на заборону», а саме виключне право перешкоджати неправомірному використанню об'єкта права інтелектуальної власності, в тому числі забороняти таке використання [2]. Отже, доцільним є питання: а чи потрібно виділяти самостійно правомочність забороняти використання? Ми погоджуємось із поглядом В.А. Дозорцева, який вважає, що суб'єкту інтелектуального права не треба «забороняти» використання результату інтелектуальної, творчої діяльності третім особам. Це лише обмежувало б права такого суб'єкта — і означало б, що він повинен встановлювати таку заборону в кожному окремому випадку, тоді як заборона в загальній формі встановлена законом. Ця система властива абсолютним правам і знайшла своє втілення у конструкції права власності [1, с. 31].

Натомість А.А. Піленко стверджував, що право на результат творчої діяльності є інститутом цивільного права і полягає в можливості забороняти третім особам використовувати такий об'єкт, що охороняється, «позитивная же возможность фабрикации есть не юридическое понятие, а экономическая функция правового института» [13, с. 139, 368]. Розуміння виключного права тільки через правомочність заборони не відображає повноцінно суті результату інтелектуальної, творчої діяльності як об'єктів економічного обороту. Виключність — це не належність права лише одній певній особі, а закріплення прав за особами, які визначені в законодавстві. Саме тому в науковій літературі і законодавстві значне поширення отримала позитивна функція виключного права, яка полягає в можливості монопольного використання об'єкта правоволодільцем, санкціонованого державою на певний строк і на певній території.

Виключне право — це, насамперед, заборона щодо використання твору всім особам без дозволу правоволодільця. Так, законодавець у ч. 1 та 2 ст. 32 Закону України «Про авторське право і суміжні права» визначає, що автору та іншій особі, яка має авторське право, належить виключне право надавати іншим особам дозвіл на використання твору будь-яким одним або всіма відомими способами на підставі авторського договору. Використання твору будь-якою особою допускається виключно на основі авторського договору, за винятком випадків, передбачених ст.ст. 21 — 25 Закону України «Про авторське право і суміжні права» [14]. Отже, заборона передбачена законодавством і додатково повідомляти нікого непотрібно, а авторові або особі, якій належить авторське право надається можливість надавати дозвіл на здійснення певних дій.

Науці цивільного права відома і пропріитарна концепція виключних прав, відповідно до якої виділяється три складові в змісті даного права, тобто має місце виділення володіння як самостійної правомочності [15, с. 13; 16, с. 61-62; 12, с. 22-24; 17, с. 13]. Такому тлумаченню сутності виключного права сприяли економічні та психологічні передумови. Залучення виключних прав на результати інтелектуальної, творчої діяльності в сферу товарно-грошових відносин, їх «товаризація» та зростання комерційної цінності сформували уявлення про можливість «купівлі-продажу» цих ідеальних об'єктів. Відповідно до економічних уявлень про товарно-грошовий оборот,

результат праці лише тоді набуває в процесі обміну властивостей товару, коли його учасники протистоять один одному як власники, отже і учасники «продажу» виключних прав почали сприйматися як їх «інтелектуальні власники». З другого боку, сприйняття права власності, що сформувалося протягом століть, як священного і недоторканого, інтуїтивно сприяло поширенню права власності на результати інтелектуальної, творчої діяльності.

Зазначимо, що ми не підтримуємо тих науковців, які вважають, що результатами інтелектуальної, творчої діяльності можна володіти, користуватись і розпоряджатись. Так, Л.Б. Гальперінім і Л.А. Михайловою фактично була озвучена ідея існування класичної тріади правомочностей щодо виключних прав на результати інтелектуальної, творчої діяльності, де «володіння» розкрито як знаходження матеріалів у володінні суб'єкта (як власника, так і не власника) [15, с.15].

Прихильники пропріітарної концепції традиційно характеризують «володіння» у якості фактичного знання суб'єктом тих ідей і рішень, з яких складається нововведення. Коли ідея стає доступно невизначеному колу осіб, ознака виключності зникає [18, с.12]. Якщо виходити з того, що правомочність володіння передбачає безпосередній зв'язок з об'єктом, тоді як цей зв'язок буде встановлюватися з нематеріальними об'єктами, якими є результати інтелектуальної, творчої діяльності. Стосовно виключного права, одноособово володіти об'єктом, який за своєю специфікою є доступним для володіння одночасно певною особою або декількома суб'єктами, є в принципі неможливим. Приватне привласнення, на погляд прихильників теорії виключних прав, не відповідає сутності результатів інтелектуальної, творчої діяльності. До нематеріальних результатів інтелектуальної, творчої діяльності неможливо застосувати правомочність володіння: не можна фізично володіти ідеями і образами. Адже привласнення матеріального носія технічного рішення (наприклад, креслення, ескізу або рукопису) не робить особу його володільцем. Автору (творцю) не складно знову відтворити відповідний матеріальний носій, якщо технічне рішення чи твір збереглися в його свідомості чи на іншому носії. Більше того, і в разі придбання матеріального носія як форми втілення відповідного результату у автора (творця) новий власник не має права без його згоди змінювати зміст і навіть форму даного об'єкта, вважати себе автором (творцем) результату.

Висновок. Виходячи з вищенаведеного можна зробити наступні висновки. Виключне право на комп'ютерну програму є майновим правом і означає: приналежність права до особливої категорії за суб'єктивним й об'єктивним складом; монополію на використання права їх правоволодільцем; особливий статус володільця прав; майновий характер цих прав. Зміст виключного права містить у якості елементів правомочності, які не тотожні аналогічним правомочностями у праві власності.

Виключні права, як різновид інтелектуальних прав, регулюються цивільним законодавством, охороняються і є легальною монополією правоволодільця на результати інтелектуальної, творчої діяльності, відповідно до якої він (правоволодільця) має право використовувати самостійно, дозволяти іншим особам використання такого результату в межах, передбаченим законом, тобто розпоряджатися цим правом. Правомочність розпоряджатися правом на комп'ютерну програму визначає можливість участі виключного права на цей результат інтелектуальної, творчої діяльності в економічному обороті, визначаючи можливість передачі чи надання використання виключних прав на зазначений об'єкт.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дозорцев В.А. Интеллектуальные права: Понятие. Система. Задачи кодификации / В.А.Дозорцев. – М.: Статут, 2003. – 415 с.
2. Цивільний Кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40 – 44. – С.356.
3. Магазинер Я.М. Объект права / Я.М.Магазинер; в кн.: Очерки по гражданскому праву. – Л.: ЛГУ, 1957. – 292 с.
4. Иоффе О.С. Правоотношение по советскому гражданскому праву / О.С.Иоффе. – Л.: Изд-во Ленингр. ун-та, 1949. – 144 с.
5. Лапач В.А. Система объектов гражданских прав: Теория и судебная практика / В.А.Лапач – СПб.: Изд-во «Юрид. центр Пресс». – [Электронный ресурс] – Режим доступа: – <http://www.allpravo.ru/library/doc99p/instrum2232/>
6. Жуков В.И. Правовая охрана объектов научно-технического творчества / В.И.Жуков. – Х.: Юрид. ин-т, 1983. – 96 с.
7. Цивільний кодекс України. Постатейний коментар у двох частинах. Частина 1. / Керівники авт. кол. та відп. ред., проф. А.С. Довгерт, проф. Н.С. Кузнєцова. – К.: Юстиніан, 2005. – 712 с.
8. Серебровский В.И. Вопросы советского авторского права / В.И.Серебровский. – М.: Изд-во Акад. наук СССР. – 1956. – 284 с.
9. Гордон М.В. Советское авторское право / М.В.Гордон – М.: Юрид.лит. – 1955. – 232 с.
10. Добрякова Г.Э., Крехалева Л.П. Проблемы передачи исключительных прав [Текст] / Г.Э. Добрякова, Л.П.Крехалева. // Законы России . - 2009. - № 4. - С. 72 – 79.
11. Ломидзе О.Г. Правонаделение в гражданском законодательстве России. Монография / Ломидзе О.Г. – С.-Пб.: Юрид. центр Пресс, 2003. – 535 с.
12. Аникин А.С. Правомочие обладания как элемент субъективного исключительного права / А.С.Аникин // Юрист. - М.: Юрист, 2007, № 4. - С. 22-24.
13. Пиленко А.А. Право изобретателя / А.А.Пиленко. – М.: Статут, 2001. – 688 с.
14. Про авторське право і суміжні права : закон України від 11.07.2001. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>
15. Гальперин Л. Б. Интеллектуальная собственность: сущность и правовая природа / Л.Б. Гальперин, Л.А. Михайлова // Право промышленной и интеллектуальной собственности. – Новосибирск, 1991. – 340 с.
16. Рассудовский В. А. Проблемы правового регулирования инновационной деятельности в условиях рыночной экономики / В. А.Рассудовский // Государство и право. - М.: Наука, 1994, № 3. - С. 60-69.
17. Підпригора О. А., Підпригора О. О. Право інтелектуальної власності України / О.А.Підпригора, О.О. Підпригора. – К.: Юрінком-Інтер, 1998. – 334 с.
18. Рассудовский В. Интеллектуальная собственность и инновационное предпринимательство / В. Рассудовский // Российская юстиция. 1994. N 12. С. 9 - 13.